

Forarbejder til den nye danske Straffelov.

Carl Torp: Betænkning angaaende de af den under 11/8 1905 nedsatte Straffelovskommission udarbejdede Forslag indeholdende Udkast til Love vedrørende den borgerlige Straffelovgivning med Motiver. Almindelig Del.

Af Aug. Goll.

(Fortsat fra forrige Hefte.)

Forudsætningen for de nys anførte Straffes, Straffesurrogaters og Retsfølgers Anvendelse paa en Person er, at han har begaaet en retsstridig, tilregnelig Handling, som omfattes af Loven.

Hvilke disse Handlinger er, opregnes i den specielle Del, hvortil her maa henvises.

Med Hensyn til Lovens Rækkevidde bestemmer § 1, at Lovens Kap. 1--8 (den almindelige Del) er anvendelig paa alle borgerlige Forbrydelser, hvorved efter den samme Sted opstillede legale Definition forstaas alle straffbare Handlinger, der kan medføre højere Straf end Bøder eller simpelt Fængsel i 3 Maaneder. Der opstilles altsaa her en ikke i vor Ret tidligere kendt Adskillelse mellem Forbrydelser, paa hvilke Loven i det hele er anvendelig, selv om Hjemmen for deres Strafbarhed ikke direkte findes her, og Forseelser, med Hensyn til hvilke andre Principper raader. I Overensstemmelse hermed har T. U. fra Lovens Omraade udskudt en Mængde nu til Dels i Straffeloven omhandlede mindre betydelige Lovovertrædelser samt en stor Mængde i K. U. indeholdte Bestemmelser af samme Art

og samlet dem i en særlig Lov om »Førseelser«. I Motiverne indrømmes det, at en saadan Sondring noget maa faa Vilkaarlighedens Præg, men det hævdes — sikkert ikke med Urette — at det er ønskeligt, ikke uden Nødvendighed at »mærke« de Personer, der har begaaet en saadan Førseelse, med Navnet »straffet efter Straffeloven«, hvilket paa forskellig Maade kan have eller i Tidens Løb vil faa reel Betydning. Naturligvis kan en saadan Lov om Førseelser ikke paa langt nær stræbe efter at udtømme det straffbares Omraade. Den er en Tillægslov til Straffeloven og omhandler som Følge deraf en Række denne nærelaaende, men dog væsensforskellige Forhold (f. Eks. ved Formuekrænkelser Mangel paa Berigelseshensigt, Indgreb i den ideelle Produktion o. m. a.) og har som Følge deraf ogsaa medtaget en stor Mængde nu efter den specielle Lovgivning straffbare Forhold, der falder ind under samme Synspunkt. Men Førseelsernes Kreds er ikke udtomt hermed, og i en Tillægslov A opregnes derfor — modsat den Vej, den gældende Straffelov har fulgt — positivt, hvilke Særlove der yderligere fremdeles skal have Gyldighed, saaledes at de ikke medtagne Bestemmelser herefter maa anses bortfaldne. Hertil kan endnu føjes som et tredje Led indenfor Førseelsernes Kreds alle Bestemmelser af rent lokal Art, Politivedtægter o. l., specielle og midlertidige Forskrifter, der hyerken omhandles i den første eller den anden Gruppe, og som altsaa fremdeles er gældende, selv om de ikke er medtaget i Tillægslov A.

I Overensstemmelse hermed maa det forstaas, naar § 1 indledes med Sætningen: De straffbare Handlinger, der omhandles i denne Lov, er Forbrydelser«, og der er ved det benyttede System opnaaet, baade at Loven fremtræder i en knap og overskuelig Form, og at den indenfor sine Rammer frembyder et tiltalende homogent og systematisk sammenhørende Hele.

T. U. § 2 opretholder den hos os tilvante Beføjelse til at anvende Analogi som Hjemmel for en Handlings

Strafbarhed, naar fuldstændig Lovanalogi foreligger. Man maa sikkert give Motiverne Medhold i, at denne ellers i nyere Love og Udkast forkætrede Beføjelse ikke hos os har givet Anledning til Misbrug, ligesom Følgerne af dens Udelukkelse let fører til en altfor generaliserende Affattelse af de specielle Straffelovbud ved Henvisning til ganske skønsmæssige Kriterier eller Tilføjelser som »eller lignende«, saa at det i Virkeligheden bliver det samme paa en anden Maade. — Bestemmelsen finder tilsvarende Anvendelse paa de nys omtalte andre Retsfølger af straffbare Handlinger, medens Analogiens Berettigelse i Forhold til Straffriheds- og Strafnedsættelsesgrunde ikke er bundet til andre Grænser end Analogi overhovedet.

Hvad Lovens Anvendelse i Henseende til Tid angaar, indeholder § 4 den hos os hævdvundne Regel om nyere mildere Loves tilbagevirkende Kraft med de derfra anerkendte tilsyneladende Undtagelser. Af særlig Interesse er her, at Spørgsmaalet, om en ny Lov, der helt ophæver en Handling's Strafbarhed, finder Anvendelse paa tidligere paadømte Handlinger, efter den dømtes Begæring kan indbringes til ny Paakendelse for den Ret, ved hvilken den sidst har været paakendt, dog kun naar Straffen endnu ikke er fuldstændig udstaaet. Denne mere praktiske end strengt logiske Begrænsning er naturligvis foreskrevet for ikke at faa en Mængde ældre, maaske aargamle Sager ført frem til ny Paakendelse. Iøvrigt viser denne Regel om nye mildere Loves tilbagevirkende Kraft eller omvendt nye strengere Loves Uanvendelighed paa ældre Forbrydelser netop ved T. U. sin Ufuldkommenhed, fordi Udkastet i saa stort Omfang gør Brug af de ovenomtalte Straffesurrogater; paa disse kan Reglen nemlig ikke uden videre anvendes, fordi der strafmæssigt set slet ikke er givet nogen ny »strængere« Straffelov, uagtet enhver maa erkende, at Gerningsmanden rammes langt haardere end efter de ældre Regler. I T. U. søges Sagen klaret ved at skelne mellem de mere som Forsorg betragtede Forholdsregler i §§ 56—67 (Opdragelses-

foranstaltninger overfor unge Personer, Helbredelse af Drankere, Kur af sindssyge m. v.), der gives tilbagevirkende Kraft, og egentlige Sikkerhedsforanstaltninger (Anbringelse i Arbejdshus eller Forvaringsanstalt), der ikke faar saadan Virkning. — Om dette kan kaldes en tilfredsstillende Løsning af Spørgsmaalet, faar staa hen.

I §§ 7—11 findes Bestemmelserne om Lovens stedlige Anvendelsesomraade. Herefter er Loven ubetinget anvendelig paa alle Forbrydelser begaaede i den danske Stat saavel som paa dansk Fartøj, uanset om dette befandt sig paa fremmed anerkendt eller ikke anerkendt Territorium, kun at i førstnævnte Tilfælde Gerningsmanden skal høre til Skibet eller som rejsende følge med samme. Af Hensyn til, at ogsaa udenlandske Straffelove normalt udstrækker deres Straffemyndighed til slige Handlinger, er dansk Straffemyndighed paa tilsvarende Maade begrænset overfor Forbrydelser begaaede paa dansk Territorium ombord i fremmed Fartøj af eller imod nogen, der hører til eller som rejsende følger med Skibet, medmindre Gerningsmanden har dansk Indfødsret eller er bosat i den danske Stat, eller naar Freden i Havn eller paa Red krænkes, eller Paatale begæres af den forurettede eller den Stat, i hvilken Fartøjet er hjemmehørende (se nu Justitsministeriets Cirkulære ^{10/7} 1900). Udover de saaledes fastsatte Grænser straffes endvidere Personer, der har dansk Indfødsret eller i de sidste 2 Aar har haft fast Bopæl i den danske Stat, naar de udenfor den danske Stat eller dansk Fartøj krænker nogen dem til Iagttagelse i Udlandet ved Lov paalagt særlig Forpligtelse eller har begaaet en Forbrydelse, der kan paadrage Straf af Arbejdsfængsel og enten er foretaget udenfor folkeretlig anerkendt Omraade eller tillige vilde kunne straffes efter det Lands Lovgivning, i hvilket den er foretaget. Endelig kan — efter det saakaldte Realprincip — under visse Betingelser ogsaa Forbrydelser begaaede af Udlændinge i Udlandet straffes efter dansk Ret, nemlig for det første naar Handlingen krænker den dan-

ske Stats Selvstændighed, Sikkerhed, Forfatning eller offentlige Myndighed, en Embedspligt mod Staten eller Retsgoder, hvis Retsbeskyttelse i den danske Stat er betinget af en særlig Tilknytning til denne (hvorved tænkes f. Eks. paa udenlandske Ejere af fast Ejendom i Danmark, der fra Udlandet træffer Foranstaltninger i Strid med Sundhedsvedtægter, Brandpolitilove o. l., eller paa dem, der fra Udlandet indsender urigtig Skatteangivelse, krænker her bestaaende Enerettigheder o. l.). Dernæst kan Udlændinge straffes efter dansk Ret, naar de udenfor folkeretlig anerkendt Statsomraade foretager Handlinger, der krænker nogen, som har dansk Indfødsret eller er bosat i den danske Stat, forudsat at Straffen for de paagældende Handlinger kan gaa op til Arbejdsfængsel. Endelig kan det samme ske, naar Handlingen kan medføre højere Straf end Arbejdsfængsel i 6 Aar, og enten den skyldiges Udlevering møder Hindring, eller han samtidigt i Kongeriget skal dømmes for andre Forbrydelser, og der ikke af fremmed Stat er rejst berettiget Krav om hans Udlevering. I de 3 sidst omtalte Tilfælde finder Paatale kun Sted efter Justitsministerens Paabud. Meget praktisk Betydning vil de næppe faa.

Kap. 3 er overskrevet »Strafbarhedsbetingelser« og indeholder bl. a. Bestemmelser om, hvad nu kaldes de objektive og subjektive Straffrihedsgrunde. Ny er her i dansk Straffelovgivning Optagelsen af en Bestemmelse om Samtykkets Betydning (§ 12). De store Vanskeligheder ved under ét at skulle give en Regel herom har gjort Formuleringen lidt tung og famlende: Civilretten har lagt sin Haand næsten lammende paa den. Afgjort urigtigt er vistnok sidste Punktum: uigenkaldeligt Samtykke selv til Angreb paa Formuegoder bør paa Strafferettens Omraade være et ukendt Begreb. Om Nødværge handler § 13, der er formuleret i nøje Tilknytning til norsk Straffelovs § 48. Den hos os traditionelle Søndring mellem det »simple« og »yderste« Nødværge er opgivet, og den fornødne Begrænsning er søgt opnaaet ved en Forskrift om, at For-

svaret ikke aabenbart maa gaa ud over, hvad der under Hensyn til Angrebets Farlighed, Angriberens Skyld og det angrebne Retsgodes Art er forsvarligt. At Formuleringen lider af en vis Vagthed, maa erkendes, men denne Mangel lader sig paa dette vanskelige Omraade næppe afhjælpe. Mindre heldigt synes det dog at være at bruge Udtrykket Angriberens »Skyld«, for saa vidt det fører til at tro, at man overfor Angreb af en sindssyg skulde være uden Nødværge eller dog kun have en minimal Nødværgeret. Det omvendte kan efter Omstændighederne være Tilfældet og er sikkert heller ikke benægtet ved det brugte Udtryk, der derfor helst bør afløses af et mere neutralt. Overskridelse af tilladeligt Nødværge er straffri, hvis Overskridelsen paa Grund af den ved Angrebet fremkaldte Ophidselse eller Skræk er undskyldelig. Dette sidste forholdsvis nye Udtryk i dansk Straffelovgivning skal antyde, at Straffrihedens Grænse ingenlunde falder sammen med Utilregnelighedens; selv om Tilregnelighed foreligger hos Forsvareren, kan Overskridelsen meget vel være undskyldelig — i modsat Fald behøver Straffriheden jo heller ingen særlig Hjemmel. I Overensstemmelse med K. U. § 37 hjemler T. U. § 13 i sidste Stykke Nødværgereglernes Anvendelse paa Handlinger, som er nødvendige for paa retmæssig Maade at skaffe lovlige Paabud adlydte, iværksætte en lovlige Paagribelse eller hindre en Fanges eller tvangsanbragt Persons Rømning. — Nødretten behandles i § 14. Det er Proportionalitetsprincippet, som her ligger til Grund, kun at den truende Fare maa anses væsentlig betydeligere end den Skade, der kan paaregnes som Følge af Indgrebet. I Klasse hermed er stillet Fravigelse af gældende Retsregler, naar saadan har været nødvendig for at afværge en Fare, der i saa Fald maa anses væsentlig betydeligere end Ulemperne ved, at Retsreglen fraviges — ved hvilket sidste Udtryk der søges peget paa, at Retsreglens ubetingede Overholdelse kan være vigtigere end Afværgelse af endog betydelig Skade eller Fare for Enkeltmand. I § 14, 2.

Pkt. hjemles udtrykkeligt, at den i »Nød« stede kan frabede sig Hjælpen, dog ikke naar det gælder Redning af Liv, medmindre »alvorligere Legemsindgreb dertil er nødvendige«. Dette sidste er ifølge Motiverne indsat for at hjemle f. Eks. en Patient Ret til at modsætte sig en større Operation, selv om hans Liv ved Nægtelsen sættes paa Spil. — Saavel for Nødværge som for Nødret hjemler endelig T. U. § 78, 1. Stk. en fakultativ Strafnedsættelse, naar Grænserne paa strafbar Maade er overskredet.

Blandt de subjektive Straffrihedsgrunde er Utilregnelighedsbestemmelsen i § 15 vel nok den, der vil fremkalde størst Sensation, idet den klart og ubetinget stiller sig paa det saakaldte biologiske Standpunkt og ubetinget erklærer for straffri Handlinger, foretagne af sindssyge, udpræget aandssvage samt Personer, der i Gerningens Øjeblik har været i en Tilstand, som ganske maa ligestilles med Sindssygdom. I Modsætning til K. U., der yderligere kræver, at den paagældende maa antages at have været »uden Bevidsthed om Handlingens Retsstridighed eller uden skyldigt Herredømme over sig selv«, og herved giver Retten Plads for et selvstændigt Skøn, lægger T. U. hele Afgørelsen over paa Lægeskønnet. Selv om det ypperlige Forsvar, T. U. i Motiverne p. 22 o. flg. fremsætter for sit Forslag, ikke maatte virke overbevisende paa Modstanderne, synes det i hvert Fald med T. U. at maatte erkendes, at hele den store Strid mellem de to Teorier ikke er meget værd, naar man, som foran omtalt, i T. U. lader det være Retten, som — i Modsætning til K. U. og den gældende Ret — faar den afgørende Indflydelse paa Gennemførelsen af de Foranstaltninger, som, hvis Frifindelse paa Grund af Utilregnelighed finder Sted, bør træffes af Hensyn til Samfundets Sikkerhed. Principielt faar da Lægeskønnet nøjagtig samme Betydning, som f. Eks. før i Tiden en Lægeerklæring gaaende ud paa, at en Person af en eller anden Grund ikke burde straffes med Fængsel paa Vand og Brød, men underkastes anden efter

hans Helbredstilstand egnet Behandling (Fængsel paa sædvanlig Fangekost). Formelt gaar Lægeskønnet ganske vist med Hensyn til Tilregnelighedsspørgsmaalet ikke saa vidt, idet det kun udtaler: »Denne Mand er sindssyg« etc. og ikke udtaler: »Derfor bør han underkastes anden Behandling end Straf«, men naar Juristen selv uvægerligt drager denne Slutning, bliver Resultatet reelt det samme, og at Juristen bør drage denne Slutning, derom vil i hvert Fald den almindelige Retsbevidsthed ikke være i Tvivl. Den, som ikke i sit Indre er fuldt paa det rene hermed, er enten under direkte eller indirekte Paavirkning af Gengældelsesteoriene eller besjælet af den gamle Mistanke mod Lægerne for at have Tilbøjeligheder til at ville »gøre Folk gale« uden tilstrækkelig Grund — en Mistanke som i sig selv er meningsløs, og som Juristerne i hvert Fald ikke er kvalificerede til at sætte sig til Dommer over. Palliativet mod en slig Fare — om den eksisterer — maa skabes paa anden Maade, nemlig gennem Adgang til altid at kunne rekurrere til den højeste Sagkundskab, der kan skaffes. I saa Henseende kunde der muligvis være Anledning til skabe et Retsmiddel mod fejlt Lægeskøn ved — i Lighed med hvad der er foreslaaet (§ 17) for den omvendte Fejlagelse — at aabne Adgang til Sagens Genoptagelse for Retten, hvis det viser sig, at Personen efter de nu foreliggende Oplysninger — indhentede f. Eks. under Personens Ophold paa Kuranstalt — hverken er eller ved Forbrydelsens Begaaelse var sindssyg. Med en saadan Beføjelse turde den sidste Rest af Fare for gennemført Simulation eller altfor teoretiske Lægeafgørelser være fjærnet.

I Virkeligheden er jo ogsaa den største Fare, der truer Retsordenen fra psykisk abnorme, ingenlunde den, der udgaar fra de sindssyge, og hvad dermed maa stilles i Klasse, let opdagelige og relativt fast afgrænsede, som disse Kategorier er. Langt større er Faren fra de ikke sindssyge abnormes Side. At Straffelovens § 39 med sin ubetingede Strafbarhed og ubetingede Strafnedsættelse her er

højest utilfredsstillende, er vel nu om Stunder almindelig anerkendt (saaledes ogsaa af K. U. § 35). T. U. gør i Forholdet til disse først og fremmest en gennemgribende Sondring mellem de mere kroniske og de mere transitoriske Tilstande. For de første — der i § 17 omtales som Personer, der i Handlingens Øjeblik befandt sig i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælsevnerne betinget, ikke blot forbigaaende Tilstand, der dog ikke er af den i § 15 angivne Beskaffenhed — afgør Retten efter indhentet Lægeerklæring og samtlige iøvrigt foreliggende Omstændigheder, om vedkommende kan anses egnet til Paavirkning gennem Straf. Antages dette, kan Retten bestemme, at Frihedsstraf skal udstaaes i en særligt for saadanne Personer indrettet Anstalt eller Anstaltsafdeling. Skønnes det under Straffens Udstaaelse, at en Fortsættelse vilde være unyttig eller vil medføre Fare for alvorlig Forværrelse af den dømtes Tilstand, bliver Sagen paa ny at indbringe for Retten, som efter indhentet Lægeerklæring afgør, om Straffuldbyrdelsen skal fortsættes eller afbrydes. Findes Straf enten straks eller ifølge saadan senere Retsafgørelse uanvendelig, anvendes Sikkerhedsforanstaltninger som foran p. 54 nærmere omtalt. — Er Tilstanden af transitorisk Art — stærk Sindsbevægelse eller anden forbigaaende sjælelig Uligevægtighed — og Forbrydelsen som Følge heraf vidner om, at Anvendelse af den foreskrevne Straf vilde være uforholdsmæssig haard, bliver Straffen (efter § 79) at nedsætte og kan endog i mindre graverende Tilfælde (Bøder eller simpelt Fængsel i 1 Aar) helt bortfalde, ligesom betinget Straffedom kan anvendes, selv om Straffen overstiger det normale Maksimum for betinget Straffedoms Anvendelse. Er den angivne Tilstand Beruselse, gælder i og for sig ogsaa de sidst anførte Bestemmelser, — der dog, som det let ses af Formuleringen, har Undtagelsens Præg —, og for en stor Mængde praktisk vigtige Tilfælde gælder andre Regler. Har

vedkommende selv bragt sig i beruset Tilstand eller anden forbigaaende Tilstand af den i § 15 angivne Art (altsaa af sindssygelignende Art) med det Forsæt i denne Tilstand at begaa den strafbare Handling (han »drikker sig Mod til«), bliver Tilstanden uden Indflydelse paa Handlingens Strafbarhed. Er han ellers ved egen Skyld kommet i en saadan Tilstand under Omstændigheder, der maa lade ham forudse den strafbare Handling som en ikke usandsynlig Følge af Tilstanden, bliver han at straffe efter Reglerne for Uagtsomhed. Findes i Loven kun Straf for den forsættlige Forbrydelse, bliver en forholdsvis mildere Straf, ikke over Halvdelen af den højeste for forsættlig Forbrydelse foreskrevne Straf at anvende. I disse Tilfælde kan dog ogsaa benyttes betinget Straffedom udenfor de almindelige Betingelser for en saadan Doms Anvendelse. Til disse Forskrifter maa endnu føjes Udkastets § 132, der sætter Bødestraf, under skærpende Omstændigheder eller i Gentagelsestilfælde simpelt Fængsel eller endog Arbejdsfængsel, for den, der forsættligt eller ved grov Uagtsomhed hensætter sig i beruset Tilstand under saadanne Omstændigheder, at han derved udsætter andres Liv, Legeme eller betydeligere Formueverdier for Fare, samt Udkastets ovenfor nærmere omtalte Bestemmelse i § 59 om Sikkerhedsforanstaltninger overfor egentlig habituelle Drankere.

Disse Forskrifter giver formentligt Samfundet uden Tilside-sættelse af berettigede humane Hensyn al den Adgang til Beskyttelse, som det med Rimelighed kan fordrø overfor den psykiske Abnormitet i Almindelighed og Beruselse i Særdeleshed.

Den kriminelle Lavalder er efter T. U. som efter K. U. og den gældende Ret 14 Aar. Nogen obligatorisk Regel om Strafnedsættelse for unge Mennesker mellem 14 og 18 Aar gives ikke i T. U. — i Modsætning til K. U. og Straffe-loven — og formentligt med Rette, medens en fakultativ Strafnedsættelsesregel findes i § 78. Ny er Bestemmelsen om, at Forbrydelser begaaede af saadanne unge Personer bliver straffri, naar det under Hensyn til Hand-

lingens Art og den paagældendes personlige Udvikling maa antages, at han har manglet fornøden Modenhed til at bedømme Handlingens retlige og samfundsmæssige Betydning. Derimod kan Retten i slige Tilfælde bestemme, at Værgeraadsforsorg skal indtræde, hvilket ligeledes kan ske, selv om Betingelserne for Frifindelse ikke foreligger, men Retten dog finder, at Værgeraadsforsorg bør foretrækkes for Straf (jfr. foran p. 53).

Udkastets Regler om Tilregnelser fastholder den traditionelle Sondring mellem Forsæt og Uagtsomhed, om end i den specielle Del Sondringens Skarphed søges en Del afbødet dels ved at straffe i alt Fald den grove Uagtsomhed i betydelig større Omfang end Straffeloven, dels ved at undgaa alt for store Spring i Straffen for henholdsvis forsættelig og uagtsom Forbrydelse. Vigtigere er det, at Udkastet forsøger at give Definitioner af de to Begreber og ogsaa her sliber en Del af den tidligere Skarphed af. Forsæt foreligger saaledes (§ 20) ikke blot, hvor Gerningsmanden vil hidføre, hvad der efter Loven kræves til Forbrydelsen, eller hvor han anser dennes Indtræden som nødvendig eller overvejende sandsynlig Følge af Gerningen, men ogsaa, hvor han vel kun anser Forbrydelsens Indtrædelse som mulig, men vilde have handlet, selv om han havde anset den for sikker (*dolus eventualis*). I Modsætning hertil foreligger Uagtsomhed, naar Gerningsmanden, uden at Lovovertrædelsen kan tilregnes ham som forsættelig, ved sin Handling har tilsidesat den Agtpaagivenhed, som det af Hensyn til andres Retsgoder under de foreliggende Omstændigheder og efter hans personlige Forhold var hans Pligt at udvise. Bortset fra det overraskende i saaledes at se *dolus eventualis* — og, som det forekommer Anmelderen, i en af Begrebets aller uheldigste Formuleringer — optaget under Forsæt, indeholder disse Forskrifter jo intet nyt, men det maa dog vist indrømmes Motiverne, at Ulemperne ved den Retsusikkerhed, som Manglen af enhver Definition efterlader,

vil træde særlig stærkt frem under en offentlig paa Anklageprincippet bygget Strafferetspleje, og at derfor Tiden er inde til at udfylde denne Løkke. For Forsætsbegrebets Forstaaelse er det af Betydning, at hvor der i T. U. findes omtalt enten en udover Forsættet rækkende Hensigt eller er foreskrevet, at selve Forbrydelsen skal være tilstræbt, er det Princip konsekvent gennemført, at Hensigt forstaaes bogstaveligt — altsaa — i Strid med den gængse Fortolkning af den nugældende Straffelov — et langt snævrere Forsætsbegreb end det foran definerede er i disse Tilfælde opstillet. — Hvad det ligeledes i T. U. specielle Del meget ofte forekommende Udtryk »grov Uagtsomhed« angaar, er dette — uden at falde sammen med den saakaldte bevidste Uagtsomhed — ligeledes snævrere end den foran nævnte Definition, idet der i disse Tilfælde kræves en høj Grad af Uagtsomhed, hvad enten denne bestaar i, at en Fare for andres Retsgoder slet ikke kommer til den handlendes Bevidsthed, eller deri, at han ikke tager pligtmæssigt Hensyn til en ham bevidst Mulighed for Krænkelser af andres Retsgoder. — Endelig indeholder Udkastets § 21 — ligesom K. U. § 42 — den vigtige, med den gældende Ret ikke stemmende Regel, at Straf eller forhøjet Straf for en i Loven omtalt uforsættelig Følge af en forsættelig Lovovertrædelse kun indtræder, naar Følgen kan tilregnes Gerningsmanden som uagtsom, eller han har undladt efter Evne at afværge den, efter at han er blevet opmærksom paa Faren.

Om Forsøg og »Medvirken« handler Kap. 4. Udkastet bibeholder for Forsøgs Vedkommende den principielle Strafbarhed af alle Forberedelseshandlinger, idet det kun i § 22 i. f. bemærkes, at Straffen ved fjærnere Forberedelseshandlinger kan bortfalde. En vigtig faktisk Begrænsning i Strafbarhedens Omfang gøres dog ved, at det kræves, at Handlingen bestemt og utvetydigt sigter til — hvilket sidste Udtryk viser, at Forsættet her skal forstaaes i den ovenfor omtalte snævrere Forstand, altsaa

som egentlig Hensigt — at fremme eller bevirke Udførelsen af en Forbrydelse. Da Ordet »utvetydigt« maa forstås som det fra Systemerne bekendte Udtryk »objektiv mistænkelig«, vil herigennem en Mængde »neutrale« Forberedelseshandlinger af sig selv udskydes, eller hvis de alligevel paatales, medføre Frifindelse, selv om den bestemte Hensigt maatte kunne bevises eller villigt indrømmes. Den i K. U. § 57 foreslaaede Begrænsning i Forsøgets Strafbarhed, at Forsøg ikke straffes ved Smaaforbrydelser, er ikke optaget i T. U., hvilket hænger sammen med dettes Indskrænkning til de egentlige Forbrydelser (§ 1, jfr. foran p. 77). — Forsøgsstraffen er i K. U. forskellig ved det fuldendte Forsøg, hvor den er sat lig Straffen for fuldbyrdet Forbrydelse, og det ufuldendte, hvor den altid skal nedsættes. T. U. opgiver denne Sondring, giver altid Adgang til Strafnedsættelse, men gør aldrig denne obligatorisk. De derfor udviklede Grunde i Motiverne p. 34 maa vistnok tiltrædes. Om Tilbagetræden fra Forsøg gives Bestemmelser i § 23, der dog faar et meget vigtigt Supplement i § 78 Nr. 6 og 7 (jfr. nedenfor) ved den deri indeholdte Adgang til at nedsætte Straffen eller endog i visse Tilfælde til helt at lade den bortfalde, naar Straffrihedsbetingelserne i § 23 ikke foreligger. Af særlig Betydning er her § 78 Nr. 6, der saa vidt muligt afbøder de Vilkaarligheder, som fremkommer, naar Loven ved visse Forbrydelser rykker Fuldbyrdelsesmomentet frem og derved gør Bestemmelserne om Tilbagetræden fra Forsøg uanvendelige. T. U. § 23 holder sig ret nær til den gældende Ret, idet det objektivt kun kræves ved ufuldendt Forsøg, at der afstaas fra Fortsættelsen, og ved fuldendt tjenligt Forsøg, at Gerningsmanden hindrer Fuldbyrdelsen. Ved fuldendt utjenligt Forsøg er T. U. derimod mildere end Straffeloven, idet det ikke alene som denne lader Straffrihed indtræde ved det fra først af utjenlige Forsøg, men ogsaa ved mislykket Forsøg ikke blot, hvor dette — Gerningsmanden uafvidende — var mislykket før Afvær-

gelseshandlingen, men ogsaa, hvor dette er sket efter denne, altsaa hvor Fuldbyrdselsen senere ad anden Vej afværges. Til Gengæld lader T. U. sig ikke, som Straffeloven, ved disse Forsøg nøje med, at Gerningsmanden gør, hvad han »antager« for skikket til at forhindre Fuldbyrdselsen, eller — som i K. U. — foretager Handlinger, som »maatte antages egnede til at forebygge Fuldbyrdselsen«, men kræver, at Handlingen vilde have hindret Fuldbyrdselsen, hvis den ikke allerede var udelukket eller afværget paa anden Maade. De meget strænge Bevisregler, som ved denne Formulering tilsyneladende opstilles, lader sig dog næppe fastholde i Praksis. I Realiteten vil Bestemmelsen vistnok blive forstaaet overensstemmende med Udtrykkene i K. U. — De subjektive Belingelser for at opnaa Straffrihed ved Tilbagetræden fra Forsøg er i T. U. de samme som i Straffeloven, hvis Udtryk kun er nærmere præciserede derved, at den noget uklare Vending, at den ændrede Vilje ikke maa skyldes »Hindringer eller andre tilfældige Omstændigheder«, er erstattet af Ordene »tilfældige Hindringer for Gerningens Udførelse eller for Opnaaelsen af det tilsigtede Øjemed«.

Saa vel T. U. som K. U. har i velgørende Grad simplificeret Bestemmelserne om Meddelagtighed (»Medvirken«). Faktisk er nu hele det lærde Emne indskrænket til nogle faa Linjer i § 24: »Iøvrigt omfatter den for en Lovovertrædelse givne Straffebestemmelse alle, der ved Tilskyndelse, Raad eller Daad har medvirket til denne. Dog kan Straffen nedsættes for den, der kun har villet yde en mindre væsentlig Bistand eller styrke et allerede fattet Forsæt, samt hvor Forbrydselsen ikke allerede er fuldbyrdet eller tilsigtet Medvirkning er mislykket«. I Virkeligheden er det for en Straffelov afgørende da ogsaa kun Spørgsmaalet, om alle medvirkende bør straffes lige, eller om nogle, og da hvilke, bør straffes mildere end andre eller være straffri. Den teoretiske Konstruktion kan overlades Videnskaben. K. U. holder sig vel i Hovedsagen paa dette Standpunkt, men Rester af den gamle Begrebsjurisprudens

(Meddelagligheden som et *akcessorisk* Straffegrundlag) er dog lette at paavise, saaledes i Kravet om, at Gerningsmanden selv skal være ansvarlig — ellers gaar den meddelaglige over til at være Gerningsmand — at den forsætligt medvirkende til en andens uagtsomme Forbrydelse kun skal straffes med Uagtsomhedsstraf, — fordi hans Strafskyld er et Akcessorium til Gerningsmandens, — at uagtsom Meddelagtighed er straffri m. v. Det maa sikkert fuldtud billiges, at disse og forskellige andre *residua* saavel som den yderst teoretiske Regel i K. U. om, at Meddelagtighed i Forsøg ubetinget straffes med den fulde for Forbrydelsen foreskrevne Straf, nu er forsvundet. — Med Hensyn til Tilbagetræden fra Meddelagtighed gælder tilsvarende Regler som om Tilbagetræden fra (fuldendt) Forsøg.

Kap. 5 indeholder en Del Regler om Paatale, saaledes om; hvem privat eller betinget offentlig Paatale tilkommer, naar den forurettede er under 18 Aar, sindssyg (Værge) eller afgaaet ved Døden (Ægtefælle, Slægtninge i op- og nedstigende Linje samt enhver af hans Søskende). Endvidere gives (§ 28) den ogsaa nu antagne Regel, at Begæring om Paatale, der udelukker nogen medskyldig, ikke kan tages til Følge, medmindre Paatalemyndighederne billiger Udelukkelsen. Angaar Begæringen kun nogle af de skyldige uden at udelukke mulige medskyldige, kan Paatalemyndigheden afæske den berettigede en Erklæring om, hvorvidt han samtykker i, at Paatalen udstrækkes til disse. Det kan samtidig tilkendegives ham, at Begæringen i sin Helhed vil blive betragtet som bortfaldet, hvis Samtykket ikke gives inden en fastsat Frist. § 30 giver en betydelig kortere Frist for Forældelse af privat og betinget offentlig Paatale end Straffeloven og K. U., nemlig 6 Uger (3 Maaneder?), regnet fra det Tidspunkt, da den berettigede kom til Kundskab om Gerningen og om den skyldige. Grunden til denne Forkortelse angives i Motiverne p. 47, idet der henvises til, at en lang Paatalefrist i høj Grad er egnet til at forøge Betænkelighederne

ved overhovedet at give private Indflydelse paa Paatalen: det forøger i høj Grad Muligheden for, at Paatalebeføjelsen misbruges til Pengeafpresning o. l., eller at Hensyn, der intet har med Lovovertrædelsen at gøre, f. Eks. senere opstaaet Uenighed, Jalousi o. l. bliver bestemmende for den forurettedes Beslutning. — Samme Frist, som tilkommer den forurettede selv, tilkommer ogsaa hans paataleberetligede efterlevende, regnet fra Dødsfaldet, uden Hensyn til, om afdøde forinden sin Død eller de efterlevende selv i Fristens Løb har faaet Kundskab om Gerningen og den skyldige.

Bestemmelser om Straffens Fastsættelse findes i Kap. 7, der deler dem i 4: Alm. Udmaalingshensyn, Strafforhøjelses-, Strafnedsættelsesgrunde og Sammenstødsregler.

De almindelige Udmaalingshensyn (§ 75) er i T. U. i Modsætning til K. U. ret kortfattede og udelukkende af subjektiv Art. Dette hænger nøje sammen med det hele i T. U. særligt Kap. 6. skarpt gennemførte Individualiseringsprincip, eller om man vil dets specialpræventive Tendens. Naar Straffens Opgave eller Sikkerhedsforanstaltningernes Bestemmelse konkretiseres i at søge udrettet saa meget som muligt overfor den enkelte Forbryder, medens Straffens generalpræventive Opgave — om den end naturligvis aldrig ganske maa lades ude af Syne — dog trænges betydeligt tilbage, maa ganske naturligt ogsaa Straffens Udmaaling i det enkelte Tilfælde komme til at bero paa hans Individualitet og særlige Forudsætninger. Derfor udskydes det i Straffeloven og K. U. fremhævede Hensyn til Handlingens Farlighed, Genstandens Vigtighed og Skadens Omfang, ikke fordi disse Hensyn slet ikke skal tages i Betragtning, men fordi de kun bør tages i Betragtning, for saa vidt de afspejler en tilsvarende Grad af subjektiv, individuel Farlighed, medens omvendt denne meget vel kan være til Stede, selv om Handlingen objektivt set ikke indeholder noget særlig farligt, Genstanden ikke er af no-

gen særlig Vigtighed. Mere betydningsfuld end de i T. U. særligt fremhævede enkelte subjektive Momenter (Forbryderens Farlighed, Alder og Forhold før og efter Gerningen, Styrken af det for Dagen lagte forbryderske Sindelag samt Bevæggrundene til Handlingen) bliver derfor paa en vis Maade den *clausula generalis*, hvormed Kapitlet indledes: »Straffens Udmaaling sker i Overensstemmelse med de Grundsætninger, der har fundet Udtryk i denne Lov«. Skont i og for sig selvfølgelig lægger denne Passus dog Dommeren paa Sinde under Retsafgørelsen at stille sig paa Lovens Standpunkt i Vurderingen af Forbrydelse og Straf; Dommeren er derfor uberettiget til at se bort fra Lovens specialpræventive Tendens og i det enkelte Tilfælde principmæssigt lægge Hovedvægten paa generalpræventive Hensyn, selv om han personlig anser disse for de vigtigste.

Strafforhøjelsesgrunde er kun to: Gentagelse og erhvervsmæssig forbrydersk Virksomhed. Medens den førstnævnte i Enkelthederne omhandles i den specielle Del, gives her (§ 76) den almindelige Regel, der — i væsentligt Tilslutning til K. U. § 44 — paa 3 Punkter adskiller sig fra den gældende § 61 i Straffeloven: der tillægges ogsaa udenlandske Straffedomme Gentagelsesvirkning i den danske Stat, Domme for Forsøg paa eller Meddelagtighed i en Forbrydelse har samme Gentagelsesvirkning som Gerningsmandsdomme, og Gentagelsesvirkningen forældes allerede i Løbet af 3 Aar efter Straffens Udtaaelse eller Bortfald, dog med den Begrænsning, at i Forældelsestiden ikke medregnes den Tid, i hvilken den paagældende har udstaaet Frihedsstraf eller været hensat til Forvaring i Stedet for Straf for en Lovovertrædelse, der ikke har Gentagelsesvirkning paa den, der nu skal paakendes.

§ 77 omhandler den anden Strafforhøjelsesgrund, idet den i Tilslutning til Straffelovstillægget § 18 og K. U. § 45 hjemler Strafforhøjelse indtil det halve eller i Gentagelseskæde indtil det dobbelte, naar nogen findes at have udøvet en eller flere Forbrydelser erhvervs- eller vane-

mæssigt. Forhøjelsen er ligesom i K. U. obligatorisk, hvilket dog i Betragtning af selve Forhøjelsesgrundens meget relative Beskaffenhed ikke lægger noget synderlig stærkt Baand paa Domstolene.

Fakultativ Strafnedsættelse uden Minimum hjemles i § 78 for 1) Exces i Nødværge og under Udøvelse af Nødret, 2) ung Alder (18 Aar), 3) Retsuvidenhed, 4) den, der udfører Forbrydelsen i en ved retsstridigt Angreb eller grov Fornærmelse fremkaldt oprørt Sindsstemning, 5) den, der ved sit Afhængighedsforhold til en anden eller ved Trusel om betydelig Skade har ladet sig bevæge til Gerningen, 6) den, der, efter at den strafbare Handling er fuldbyrdet, af fri Vilje har afværget den af hans Handling flydende Fare eller fuldtud genoprettet den forvoldte Skade samt 7) den, der iøvrigt af fri Vilje har bestræbt sig for at forebygge Fuldbrydelsen eller genoprette den forvoldte Skade, samt den, der selv angiver sig og allægger fuld Tilstaaelse. I Tilfældene 3, 5 og 6 kan Straffen under iøvrigt formildende Omstændigheder helt bortfalde. Til disse specielle Strafnedsættelsesgrunde slutter sig (§ 79) en mere generel Bestemmelse idet der i al Almindelighed foreskrives Nedsættelse, dels — som Supplement til Tilregnelighedsbestemmelsen (jfr. foran) — naar Handlingen er begaaet under Indflydelse af stærk Sindsbevægelse eller anden forbigaaende sjælelig Uligevægtighed, dels — ligesom K. U. § 47 — naar Handlingen er begaaet under særlige Omstændigheder, der i saa betydelig Grad forringer dens Strafverdighed, at Anvendelse af den foreskrevne Straf vilde være uforholdsmæssig haard. Strafnedsættelsen er i disse Tilfælde obligatorisk og kan ved mindre Forbrydelser (∴ saadanne, som kun kan medføre Straf af Bøder eller simpelt Fængsel i 1 Aar) endog gaa til Straffens Bortfald, ligesom betinget Straffedom kan anvendes udenfor de almindelige Betingelser herfor. — I § 80 gives en til Straffelovens § 58 svarende Bestemmelse, kun at den udstaaede Varetægtsarrest, der

ikke kan tilskrives den paagældendes Forhold under Sagen, ligesom i K. U. § 49 medfører et Fradrag i Straffen og ikke blot som nu virker som en formildende Omstændighed. Dette udtrykkes ved, at vel hele den paadragne Straf idømmes den skyldige, men det bestemmes tillige i Dommen, at heraf anses en forholdsmæssig Del eller efter Omstændighederne hele Straffen som udstaaet — I § 81 gives endelig en (obligatorisk) Strafnedsættelse for den, der ved Dom undergives Sikkerhedsforanstaltninger i Anledning af fremsatte Trusler (§ 60) eller fradømmes de foran p. 61 omtalte Rettigheder.

Reglerne om Sammenstød af Forbrydelser i §§ 82 o. flg. er paa alle væsentlige Punkter i Overensstemmelse med Straffelovens og K. U. §§ 53—55. Mærkes maa det dog, at Overskridelse af det normale Maksimum for den største af Forbrydelserne efter T. U. kan indtræde lige saa vel ved concursus idealis som ved concursus realis, og heller ikke som i K. U. er knyttet til den Betingelse, at Forbrydelserne er af »væsentlig forskellig Slags«. T. U. kræver kun »særdeles skærpende Omstændigheder« (f. Eks. flere kvalificerede Brandstiftelser, en Række Voldtægtshandlinger o. l.).

Det 8. — og sidste — Kapitel af den almindelige Del giver Regler om »Bortfald af den strafbare Handlings Retsfølger«. I § 86 nævnes som Strafophørsgrunde den skyldiges Død, Eftergivelse af den forurettede (som ved privat Paatale kan ske, indtil Sagen er optaget til Dom, ved betinget offentlig, indtil Paatale er begæret) samt Forældelse. I sidstnævnte Henseende gaar T. U. § 87 betydeligt videre end baade Straffeloven og K. U. Foruden den nu i Straffelovens § 66 hjemlede 2aarige Forældelse for Forbrydelser, hvis (konkrete) Straf ikke vilde overstige Bøde eller simpelt Fængsel i 2 Aar, hjemler T. U. endvidere — ligesom K. U. — en 5aarig Forældelse, naar Straffen (ligeledes in concreto) vilde blive simpelt Fængsel over 2 Aar eller Arbejdsfængsel ikke over 1 Aar, og endelig gives en ny 10aarig Forældelsesregel for

Forbrydelser, for hvilke Straffen vilde blive højere, naar dog den højeste for Gerningen foreskrevne Straf (altsaa Lovens Maksimumstraf) ikke overstiger Arbejdsfængsel i 6 Aar. Udelukket er altsaa kun de meget store Forbrydelser, for hvis Vedkommende Lovens Maksimalstraf overskrider 6 Aar, men for disse bibeholdes dog den gældende Regel, at Paatale for slige Forbrydelser, der er over 10 Aar gamle, kun kan ske efter Paabud af Justitsministeren. Forældelsen løber fra den Dag, da den strafbare Virksomhed eller Undladelsen er ophørt. Den afbrydes ved ethvert Rettergangsskridt, hvorved den paagældende er betragtet som sigtet. Standses Forfølgningen paa ubestemt Tid, fortsætter Forældelsen sit Løb fra dette Tidspunkt. Er den strafbare Handling begaaet paa dansk Skib udenfor Riget, begynder Fristen først at løbe fra det Tidspunkt, da Skibet er kommet i dansk Havn eller til et Sted, hvor der findes dansk Konsul, dog at Begyndelsestidspunktet ikke udsættes længere end 1 Aar. (T. U. § 88, optaget fra K. U. § 70). — Ved Siden af disse Forældelsesregler for Paatale af Forbrydelser giver T. U. (§ 89) ligesom K. U. en ny Regel for Forældelse af idømte Straffe, men gaar ogsaa her videre end K. U., idet den ikke blot, som dette, hjemler en 5aarig Forældelse for Straf af Bøder og simpelt Fængsel indtil 2 Aar, Arbejdsfængsel indtil 1 Aar, men endvidere en 10aarig Forældelse for Straffe af simpelt Fængsel over 2 Aar og Arbejdsfængsel indtil 3 Aar. Højere Straffe forældes ikke, men kan — ligesom nu — kun fuldbyrdes efter Paabud af Justitsministeren. I de nævnte Frister medregnes ikke den Tid, i hvilken Straffudsættelse ved betingede Straffedomme har fundet Sted, eller i hvilken Straffens Fuldbyrdelse ikke har kunnet paabegyndes paa Grund af Frihedsstrafs Udstaaelse i eller udenfor Riget eller Indsættelse i Arbejdshus eller Forvaringsanstalt. — I Forbindelse hermed bestemmes i § 91, at en Forbrydelses Forældelse efter § 87 ogsaa medfører Bortfald af Sikkerhedsforanstaltningers Anvendelse, Konfiskation og Fortabelse af statsborger-

lige Rettigheder. Fra den sidste Regel gøres dog ligesom i norsk Straffelov en Undtagelse, idet Retten til at beklæde offentlige Tjenester eller Hverv uanset Strafskyldens Forældelse kan frakendes den paagældende under en i dette Øjemed anlagt offentlig Sag.

I Slutningen af Kapitlet (§ 92 o. flg.) reformeres endelig de gældende Regler om Æresoprejsning, som fremtidigt skal hedde »Genindsættelse i de statsborgerlige Rettigheder«. Genindsættelse kan ske, naar der er forløbet 3 Aar eller, hvis Straffen er Arbejdsfængsel i 2 Aar eller derover, Indsættelse i Arbejdshus eller Forvaringsanstalt, 5 Aar fra Straffens Udtaaelse, Eftergivelse eller Forældelse eller Indsættelsens endelige Ophør, og det godtgøres, at den paagældende i den forløbne Tid har ført en hæderlig Vandel og efter Evne stræbt at erstatte den ved Forbrydelsen bevirkede Skade. Har Straffen ikke oversteget Arbejdsfængsel i 6 Maaneder og har den dømte ikke i de sidste 10 Aar erholdt Æresoprejsning eller Genindsættelse, har han 5 Aar efter Straffens Udtaaelse, Eftergivelse eller Forældelse Ret til Genindsættelse, naar han i de sidste 3 Aar har opholdt sig her i Riget og ikke paa ny har været dømt for et Forhold, der har medført Tab af de statsborgerlige Rettigheder, eller er under Tiltale for et saadant Forhold. Denne sidste Bestemmelse er, som det vil ses, ikke som den tilsvarende Regel i Loven af ¹³/₄ 1894 knyttet til den Betingelse, at den paagældende ikke tidligere har været dømt for en tilsvarende Lovovertrædelse. Motiverne p. 111 begrundet denne Afvigelse fra den gældende Ret saaledes, at man, naar den sidst idømte Straf ikke overstiger Arbejdsfængsel i 6 Maaneder, kan gaa ud fra, at ingen af Handlingerne har været særlig alvorlig, og den tidligere Domfældelse er da næppe tilstrækkelig Grund til at tvivle om, at hans senere straffri Levned er Udtryk for en virkelig Forbedring; dog bør denne særlige Begunstigelse betinges af, at han ikke indenfor et længere Aaremaal har opnaaet Æresoprejsning eller Genindsættelse, idet

han da ved den seneste Forbrydelse maa anses at have sviglet den ham viste Tillid. — Et Spørgsmaal er det dog, om det ikke er rettest overfor alle Recidivister, selv de mere godartede, at lade Genindsættelsen bero paa et konkret Skøn og ikke gøre den til en Ret for den paagældende. De citerede Bemærkninger i Motiverne synes i hvert Fald ikke at virke overbevisende. — Med Hensyn til Formerne for Genindsættelse gøres endvidere det radikale Brud med den gældende Ret, at den fremtidigt kun i det sidst omhandlede Undtagelsestilfælde foretages som en administrativ Akt, der dog ikke udøves af Justitsministeren, men af Paatalemyndigheden, efter at denne har undersøgt Sagen og fundet, at Belingelserne er opfyldt, medens i alle andre Tilfælde Spørgsmaalet bliver at indbringe for Retten paa det Sted, hvor domfældte bor eller sidst har haft Bopæl her i Riget. Det er da Tanken, at Retten gennem Afhøring af Vidner etc. frit skal dømme over, om den hæderlige Vandel etc. kan anses godtgjort. Motiverne henviser her til, at den bestaaende Ordning med sine Vandelsattester og Øvrighedserklæringer let kan gøre Forberedelserne særdeles pinlige for Ansøgeren. Om man ved den foreslaaede Ordning kommer stort videre end fra Dynen i Halmen, er dog vist tvivlsomt: nogen Behagelighed for Ansøgeren kan Behandlingen i et offentlig Retsmøde næppe heller blive med Vidneafhøring og Udspørgen, og at Offentligheden derved kan faa en for den paagældende højst generende Viden om en gammel Skade, som maaske de fleste har glemt, synes uundgaaeligt. I saa Henseende er den stillfærdige, administrative Behandling — trods »alle nyere Love og Udkast« — næppe saa gal, som den gøres til. — Bortset herfra synes der, som foran p. 62 nævnt, at være nogen Uklarhed ved Anvendelsen af de her omhandlede Bestemmelser, sammenholdt med Forskrifterne i T. U. § 68 om Fradømmelsen af de statsborgerlige Rettigheder. Det er vel klart, at en Person, der har været idømt Arbejdsfængsel i 2 Aar eller derover, naar Forbrydelsen

har gjort ham uværdig til Medborgernes Agtelse, kan faa Genindsættelse efter 5 Aars Forløb, endskønt Dommen tilsyneladende har fradømt ham disse Rettigheder for stedse. Men er han for en saadan Forbrydelse idømt Straf paa kortere Tid, og de statsborgerlige Rettigheder i Medfør af § 68, næstsidste Stk. er ham frakendt f. Eks. i 5 eller 10 Aar, er det da Meningen, at han desuagtet kan faa dem tilbagegivet efter 3 Aars Forløb i Medfør af § 92? Dette maa sikkert antages, uagtet det synes paafaldende, og gør det ret meningsløst, at Dommen saa overhovedet lyder paa Rettighedsfortabelse i et bestemt, derudover gaaende Tidsrum. Men endnu mere paafaldende bliver Forholdet, hvis den paagældende falder ind under Undtagelsesreglen (den administrative Genindsættelse), og ved Dommen er frakendt sine statsborgerlige Rettigheder f. Eks. i 10 Aar. Ganske uanfægtet heraf kan og skal dog Paatalemyndighederne, naar Betingelserne iøvrigt foreligger, efter 5 Aars Forløb give ham rent Sundhedspas — det har han Ret til, siger § 92, sidste Stk. Dette synes dog at være en ren Anomali. Og paa den anden Side behøver den domte, der kun er frakendt sine Statsborgerrettigheder i 5 Aar, efter Udløbet af denne Frist aldeles ikke Paatalemyndighedens Attest: da indtræder Genindsættelsen ganske af sig selv, naar Betingelserne iøvrigt foreligger. Det naturlige synes derfor at være, om Rettigheders Fortabelse paa Tid hverken nødvendiggør eller tilsteder nogen medierende Genindsættelsesforanstaltninger — undtagen muligvis ad Benaadningsvejen — og at Genindsættelse derfor kun har Betydning i de Tilfælde, hvor Rettighederne er frakendt den paagældende for bestandigt (∞: paa ubestemt Tid, dog ikke under 5 Aar). — Endelig giver § 94 den domfældte en Ret til under visse Betingelser at faa den afsagte Dom slettet i Strafferregistret og dermed Ret til overhovedet at nægte dens Eksistens, selv som Vidne for Retten, ligesom Dommen da ikke senere maa nævnes ved senere Udfærdigelse af Straffeattest eller anden Udskrift af

Registret. Betingelserne herfor er, at der er forløbet ved Bødedomme 5 og ellers 10 eller, hvis Dommen lyder paa Arbejdsfængsel i 1 Aar eller derover (Arbejdshus og Forvaringsanstalt), 15 Aar fra Straffens Udstaaelse etc., uden at den paagældende i denne Tid har været dømt for nogen Forbrydelse eller er under Tiltale for en saadan, hvorhos, for saa vidt han har været frakendt sine statsborgerlige Rettigheder for stedse, Genindsættelse skal have fundet Sted efter de foran omtalte Regler. Naar dette er Tilfældet, foranlediger Paatalemyndigheden efter domfældtes Begæring Bemærkningen om den afsagte Dom slettet i Strafferregistret. Bortfaldne betingede Domme skal udslettes, naar der er forløbet 5 Aar efter Provetidens Udløb. Har vedkommende i den angivne Tid været dømt paa ny, kan Udslettelse dog finde Sted, men kun hvis den ny Forbrydelse har været uagtsom eller, om den var forsællig, ikke har medført højere Straf end Bøde eller simpelt Fængsel i 6 Maaneder, og det er da ikke Paatalemyndigheden, men Retten, der efter Paatalemyndighedens Foranstaltning afgør Spørgsmaalet ved Kendelse.

Den sidste Bestemmelse i T. U.s almindelige Del afgør endelig det gamle Tvivlsspørgsmaal, om den almindelige Forældelsesregel finder Anvendelse paa de ved strafbare Handlinger begrundede Erstatningskrav. Spørgsmaalet er afgjort saaledes, at Erstatningskravene forældes i 20 Aar, regnet fra den Tid, da den skadelidende har erholdt saadan Kundskab, at han blev i Stand til at gøre sit Krav gældende. Dog forbeholdes det Særlovgivningen at foreskrive andre Forældelsesfrister for de enkelte Tilfælde.